

AUGUSTUS DÖNEMİNDE EDEBİYAT VE TARİH

Güliden ÇİÇEKDAĞI*

Özet

Caesar'ın varisi olma yolunda bir sürü engel aşmak zorunda kalan Gaius Octavianus M. Ö. 31 yılında son rakibi Marcus Antonius'u ortadan kaldırarak Roma'nın tek hâkimi haline gelir. Kendisi iyi bir savaşçı olmadığından dolayı önceki muharrebelerde olduğu gibi Actium ve İskenderiye zaferlerini sadık yandaşlarına, en başta Marcus Vipsanius Agrippa'ya, borçludur. Bir dize seferlerde askeri yeteneklerini sergilemeye çalışsada, ikinci bir Julius Caesar olmadığı apaçık bellidir. Octavianus'un, Lucius Cornelius Sulla ve diğer büyük generallerin aksine son derece iyi bir politikacı olmasına rağmen Roma geleneklerine göre herkes tarafından saygı duyulan ve itibar edilen bir devlet adamı olabilmesi için olağanüstü bir savaşçı olması şarttır. Yazarların ve tarihçilerin eserlerinde muzaffer bir komutan, bir kurtarıcı vasfına bürünmesiyle onun bu eksiği giderilmeye çalışılır. Genç Caesar psikolojik etkileme, retorik ve ajitasyon alanlarında son derece başarılı olduğundan propaganda da takip edilmesi gereken çizgiyi daima kendisi belirlemiştir. Bu çalışma Augustus dönemindeki şairlerin ve tarihçilerin eserlerinin ne derece Princeps'in lehine veya aleyhine yazıldıklarını ve Kayser için hangi önemi taşıdıklarını araştırma amaçlı yazılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Augustus, Principatus, Roma İmparatorluğunda Edebiyat ve Tarih, Romalı Şairler, Tacitus

LITERATUR UND HISTORIOGRAPHIE IN DER AUGUSTEISCHEN EPOCHE

Zusammenfassung

Um die Nachfolge Caesars antreten zu können, hatte Octavianus bis zur Entscheidungsschlacht bei Actium 31 v. Chr. zahlreiche Hindernisse überwinden müssen. Auf seinem Weg wurde er von loyalen Gefolgsleuten begleitet, ohne die er an vielen Stellen höchstwahrscheinlich versagt hätte. Da Octavianus weder der Kriegsführung auf dem Lande noch zu Wasser gewachsen war, übernahmen seine Generäle das Kommando über die Streitkräfte. Der Caesarerbe war zwar ein talentierter Politiker und Organisator, doch fehlte ihm der glanzvolle Ruhm eines Feldherrn. Der Sieg bei Actium 31 v. Chr. sowie der bei Naulochos 36 v. Chr. war das Verdienst des Agrippa. Gemäß der römischen Tradition musste aber ein Staatsmann, der Respekt und hohes Ansehen ernten wollte, auch ein hervorragender Krieger sein. Aus diesem Grund musste dieses Defizit durch eine gezielte

* Dr. phil., Berlin/Almanya. gcicekdagi@yahoo.de

Idealisierung seiner Person zu einem einzigartigen Triumphator einen Ausgleich erfahren. Zur Erreichung dieses Zieles bediente sich der Erbe Caesars der Macht der Worte. Er beherrschte die Fähigkeit der psychologischen Beeinflussung und konnte sowohl verbale als auch nonverbale Medien für seine Zwecke nutzen. Er war ein Meister der Rhetorik und der politischen Agitation, weshalb er zweifellos die Richtlinien seiner Propaganda selbst festlegte, an die sich die Literaten und Künstler zu halten hatten. In dieser Arbeit soll untersucht werden, inwieweit die zeitgenössischen Historiker und Literaten mit ihren Werken die augusteische Propaganda unterstützten und inwieweit sie sich in den Dienst des Kaisers stellten.

Schlüsselbegriffe

Augustus, Prinzipat, Römische Literatur und Geschichtsschreibung, Römische Dichter, Tacitus

GİRİŞ

Augustus ve danışmanları kalıcı ünün ve şanın yalnız yazılı eserler ve edebiyat sayesinde elde edilebileceğinin bilincindedirler. Helenistlerin aksine Romalılarda hükümdarları övme ve yüceltme geleneği olmadığından, örnek teşkil edebilecek eserlerin mevcut olmaması rejim için bir problem oluşturmaktaydı. Bundan ziyade sanatçılara baskı uygulayarak ilham gelmesini ve onların inandırıcı bir dille halka hitap etmelerinin sağlanması imkânsız olduğundan, Augustus önce onların rıza ve onaylarını kazanma mecburiyetindeydi. Nitekim şairler Princeps'in, onlara yeni, huzur dolu bir gelecek sunabileceğine ve Roma'yı dünyanın hâkimi yapabileceğine kanaat getirmiş ve böylece onun istekleri doğrultusunda da yazmaya başlamışlardır.

A.AUGUSTUS DÖNEMİNDE EDEBİ VE TARİHİ ESERLER

Edebiyat ve sanat altın çağını ilk Princepsle (M. Ö. 63–M. S. 14) yaşamaya başlar. Devrin en ünlü şairleri ve tarihçileri arasında Horatius, Vergilius, Propertius, Tibullus, Ovidius ayrıca Titus Livius, Velleius Paternulus, Strabonius ve Assinius Pollio yer almaktadır. Sanatçıların yeteneklerini asil birisinin hizmetine sunmaları imparatorluk ile başlayan bir gelenek değildi. Cumhuriyet döneminde de sanatçılar Roma'nın önde gelen ailelerinin ve güçlü generallerin başarılarını anlatarak, onların himayeleri altına girmişlerdi. Çoğu kez maddi imkânsızlıklar onları buna zorlasa da, başkentte nam sahibi olma hayali bu işi onların gözünde cazip kılıyordu. Fakat genç Caesar'ın iktidara gelişiyle yazarların sadece Kayserlerin namını yaymasına müsaade edilmiştir, fakat prensip olarak bir şey değişmemiştir.¹

İmparatorun sadık yandaşlarından olan Gaius Maecenas halkın görüş ve fikirlerini rejim lehine yönlendirmekle görevlendirilmişti. Bunun için o, M. Ö. 30'lu yıllarında bir dize şairi etrafına toplamış ve onlara parasal destekte bulunmuştu. Bu yazarların arasında mallarını kaybetmiş ve sefalet ile karşı karşıya kalmış Horatius ve Vergilius da bulunmaktaydı. Bu iki adam kısa süre içerisinde hükümdarın hem takdirine ve ilgisine mazhar olmayı hem de arkadaşlığını kazanarak onun için vazgeçilmez birer ilan aracı haline gelmeyi başarmıştı. Çünkü onlar hakikatleri çarpıtarak, Augustus'un versiyonunu okuyucularına politik gerçekler olarak sunmakta bir sakınca görmemişlerdi. Maecenas'in teşvik ettiği şairlerden birisi de Propertius'dur. Lakin o meslektaşlarının aksine çekimser kalmayı tercih etmiş ve Caesar'ın halefine saygısını sadece iki şiirinde dile getirmişti. Bu

¹ Dahlheim: Augustus, s. 257ff.

tutumu Kayser karşıtı olmasından değil de vaktini sadece aşk şiirleri yazarak geçirmek istemesinden kaynaklanan bir durumdu.²

Maecenas grubundaki şairler eserlerinde Princeps'in yeni programını beyan etmiş ve onu Roma'yı Kleopatra tehlikesinden kurtaran ve "Altın Çağı" geri getirecek yegâne komutan olarak tanımlamışlardır.³ M. Ö. 40 ve 13 yılları arasında yazarlar cumhuriyet'in onarılmasına ve Princeps'in yasal konumuna değinmeksizin devletin ve milletin ahlaki değerlerinin yenilenmesi, emperyal genişleme ve Augustus'un ilahlaşması konularını ele almışlardır.⁴ Şiirlerde genç Caesar ve onun gibi bütün Romalılar'ın ataları kabul edilen Venüs'ün oğlu Aeneas ve Mars'ın oğlu Romulus arasında çoğu kez bağlantı kurulmuştur.⁵ Bu şekilde onun, büyük Romalılar sınıfına yükselişi sağlanmıştır. Savaşlar ve sıkıntılar ayrıca insanları tek başına dünyaya hükmedebilecek ve dertlerine deva olabilecek bir kurtarıcı beklentisi içerisine soktuğundan yandaş şairler Augustus'un beklenen barışı ve refahı sağlayarak ümitleri boşa çıkarmadığını ve aynı zamanda Roma tarihine özel bir mana kazandırdığını vurgulamışlardır. Dahası onu bir çeşit mesih ilan ederek ve ona birtakım tanrısal vasıflar tanıyarak onun ilahlaşmış olduğuna atıfda bulunmuşlardır.

B. VERGILIUS MARO

Vergilius M. Ö. 70 yılında Mantua'da mütevazı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelir. Actium Savaşı sonrası Octavianus'un yandaşlarının araya girmesiyle mallarına el konulması engellenir. Maecenas ile tanışması onun hayatında bir dönüm noktası oluşturur. Maddi sıkıntılardan kurtulan şair, M. Ö. 42 ve 30 yılları arasında Yunan yazar Theokrit'i (M. Ö. III. yüzyıl) örnek alarak şiirler yazar. "Eklogen" ve "Georgica" adlı iki eserlerinde halkın sıkıntılarından bahsederek onlara tercüman olur. Herkesin beğenisini toplayan şiirleri, Vergilius daha hayattayken ders kitaplarına alınır ve o kabiliyeti sayesinde yüzyıllar boyunca dünya edebiyatının en çok alıntı yapılan nadir yazarları arasına girmeyi başarır.

Antonius'u mağlup ettikten sonra M. Ö. 29 yılında Roma'ya dönen Octavianus "Eklogen" ve "Georgica" da kendisinin tanrıların tanrısı, meyvelerin bahşedicisi, şehirlerin koruyucusu, elementlerin efendisi ve gökte parlayan yeni bir yıldız olarak tanımlanmasından son derece memnuniyet duyar. Roma hâkimi, Vergilius'a bunun üzerine bir de Truva'nın çöküşüyle, Roma'nın yükselişinin arasında bağlantı kurulduğu

² Kienast: Augustus, s. 276; 280-286.

³ Syme: Die Römische Revolution, s. 261f.

⁴ Dahlheim: Augustus und die Begründung monarchischer Herrschaft, s. 7.

⁵ Prop. 4, 6, 43f. (Mars'ın oğlu Romulus ile kıyas). (=Propertius, Şiirler 4. Kitap; 6. Bölüm; 43. ve bir sonraki Paragraf).

bir üçüncü eser yazması yönünde ısrarcı olur.⁶ M. Ö. 29 yılında genç Caesar'ın isteği üzere, Vergilius, kendisini dönemin şairleri arasında birincil konuma yükseltecek on iki kitaplık eserini, yani "Aeneis'i", yazmaya başlar. Yunanistan seyahati esnasında ağır hastalanan yazar Augustus'dan kendisinin halka arz etmediği metinlerinin basılmaması doğrultusunda ricada bulunur. Lakin İmparatorun, daha tamamlanmamış "Aeneis'i" kast eden yazarın son arzusunun riayet etmesi mümkün değildir, çünkü okuduğu eser kendi ailesinin Roma tarihine ince ince dokunarak yazılmış bir efsanesidir.⁷

Hikâyenin başlangıcını Vergilius Homerus'un "Ilias" adlı eserinden almıştır. "Aeneis" ile Roma şehrinin kurulması hakkındaki bilinen bütün hikâyeler⁸ yeni bir mana kazanmıştır. Şair, Romalıları Helenistler'in mirasçısı ilan ederek, Roma'nın dünyaya hükmetme iddiasını tekrar ortaya koyar. Aeneas ile başlayan Roma tarihinin asıl hedefi, Augustus ve onun, Jüpiter'in tanımıyla, ne zamanda ne de mekânda sınır tanımayan imparatorluğu olarak gösterilir.⁹ Eserin altıncı kitabında, Romalıların atası kabul edilen kahraman ölümler diyarına iner ve kendisine orada babası Anchises tarafından milletin ve soyunun geleceği gösterilir: Aeneas bir dize büyük generallerin Roma'yı dünyanın en güçlü devleti ve yegâne hâkimi konumuna yükselteceğini öğrenir. Bu büyük şahsiyetlerin en önemlisi ve en sonuncusu ise onun soyundan olan, tanrılaştırmış Caesar'ın oğlu, "Altın Çağın" kurucusu ve evrenin efendisi olarak tanımlanan Augustus'dur.¹⁰ Anchises'in oğlu destanda birde model işlevi görür: Nasıl bir zamanlar Aeneas, büyük sıkıntılar sonucu yeni bir 'Truva' kurduysa, onun torunlarından olan Octavianus da sayısız iç savaşlar ardından tüm anlaşmazlıkları ortadan kaldırarak Roma'yı tekrar inşa eder. Yani genç Caesar, cettinin başlattığı kuruculuk görevini neticelendirerek Roma tarihinin tamamlayıcısı olur.¹¹

C.QUINCTILIUS HORATIUS FLACCUS VE DÖNEMİN DİĞER ŞAİRLERİ

⁶ Vergil, Georgica 1, 499ff. (=Vergilius, Georgica 1. Kitap; 499. ve sonraki Paragraflar).

⁷ Dahlheim: Augustus, s. 261f.

⁸ Aeneas alevler içerisinde kalmış Truva'dan hayatta kalanlarla birlikte kaçarak kendileri için yeni bir vatan arayışına girer. Büyük mücadeleler ve sıkıntılar sonucu tanrıların tarafından yeni vatan toprakları olarak belirlenen İtalya'ya ulaşır ve orada Lavinium'u kurar. Efsaneye göre Latium Kralının kızıyla evlenen Aeneas'ın oğlu Alba Longa'nın müessesisi olur. Amulius ve Numitor'un kavgasına kadar bu şehir barış içerisinde yönetilir. Savaştan yenik ayrılan Kral Numitor şehirden kovulur. Babasının mağlubiyeti sonrası Rhea Silvia, Savaş tanrısı Mars ile evlenerek Roma'nın kurucusu olan Romulus ve Remus ikizlerini dünyaya getirir.

⁹ Vergil, Aen. 6, 847. (=Vergilius, Aeneis 6. Kitap; 847. Paragraf).

¹⁰ Vergil, Aen. 6, 790-800. (=Vergilius, Aeneis 6. Kitap; 790-800. Paragraflar).

¹¹ Holzberg: Vergil, Der Dichter und sein Werk, s. 205; Kienast: Augustus, s. 295f.; Bleicken: Augustus, s. 522.

Horatius M. Ö. 65 yılında Venusia'da doğar. Babası eski bir köle olan yazar, Orbilius Pupillus'un yanında öğrenim gördükten sonra, yirmi yaşında zamanın eğitim merkezi olan Atina'ya gider. Orada Caesar katillerinin ordularına katılır ve böylece savaştan yenik ayrılan tarafta yer almış olur. Seneler sonra evine döndüğünde, bütün mallarına el konulmuştur. Vergilius'un onu Maecenas'a önermesiyle sefaletten kurtulan yazar, arkadaşının ölümünden sonra, dönemin en önemli şairi haline gelir. Horatius da birçok meslektaşı gibi, "Altın Çağın" Augustus'la geri döneceğine ve insanların tekrar cennetteki gibi bir yaşam süreceklerine inanır. Eserlerinde iç savaşılar açan ahlaki düşüşün ve ikilemlerin sona erdiğine, imparatorluğun sınırlarının hiç olmadığı kadar genişletildiğine ve herşeyi borçlu oldukları Princeps'in ilahlığına değinir.¹² Meslektaşlarının ve kendisinin vermeye çalıştığı mesaj açıktır: Tanrıların da isteği üzere, Roma kendi değerlerini ve düzenini koruyarak dünyaya hükmetmesi gerektiği düşüncesi. Roma'yı bu hedefine ulaştıracak tek kişi ise Augustus'dur.

Dönemin bütün şairlerinin İmparatorun programını aynı heyecan ve tutkuyla beyan ettikleri söylenemez. Horatius ve Vergilius'un aksine Albius Tibullus ve Sextus Aurelius Propertius Augustus'un propaganda aracı olmamayı ve aşk şiirleri yazarak hayatlarını sürdürmeyi tercih ederler. Lakin Maecenas tarafından desteklenen Propertius bir şiirinde Octavianus'un Roma'yı "Mısırlı fahişeden", kurtardığının altını çizmeyi de ihmal etmez.¹³ Bu şairler, isyanı ya da Princeps'in hükümdarlığını sorgulamayı akıllarından bile geçirmediklerinden dolayı, onun öfkesini üzerlerine çekmekten endişe duymaları da gerekmiyordu. Publius Ovidius Naso'nun kaderi ise onlarınkinden çok farklı olur. M. Ö. 8 yılına kadar Roma'da yaşayan ve herkes tarafından sevilen şair yargılanmadan Tomris'e (bugünkü Köstence'ye) sürgün edilir. Sebebi tam bilinmese de, onun uzaklaştırılmasıyla diğer edebiyatçı ve tarihçilere gözdağı verilmeye çalışıldığı tahmin edilir. Kim, Ovidius gibi Romalı gençlere, karşı cinsi baştan çıkarma sanatını öğretmeye çalışır, pervasızca Romalılar'ın saygı duyduğu büyükleriyle, İmparatorun atalarına dalga geçer ve "Altın Çağın" döneceğinin mesajını duymak veya duyurmak istemezse, Augustus gibi atalarını ve onların ahlaki değerlerini örnek olarak bütün ikilemlerin ve sıkıntuların giderebileceğini ilan eden bir hükümdarın altında cezasız kalamazdı. Bunu geç anlayan şair Tomris'de yazdığı eserlerinde hatasını telafi etmeye çalışmışsa da nafiye.¹⁴ Bunun bir örneğini "Metamofozlar'da"

¹² Horaz, Oden 3, 3, 45ff.; 4, 5; Epistulae 2. (=Horatius, Oden 3. Kitap; 3. Bölüm; 45. ve sonraki Paragraflar; Horatius, Epistulae 2. Bölüm).

¹³ Propertius 3, 11, 70ff. (=Propertius, Şiirleri 3. Kitap; 11. Bölüm; 70. ve sonraki Paragraflar).

¹⁴ Dahlheim: Augustus, s. 269-276.

görmek mümkündür. Ovidius'un eserinde Romalılar'ın en büyük tanrısı olan Jüpiter, gelecekte dünyanın bütün yerleşim yerlerinin ve denizlerinin, Augustus'un emri altına gireceği, onun barışı getirdikten sonra adaleti sağlayacağı, ahlaksızlıkların önüne geçeceği ve babası Caesar gibi sonunda gökyüzüne yükseleceği kehanetinde bulunur.¹⁵

D.TITUS LIVIUS VE TARİHÇİLER

Augustus döneminde birçok tarihçinin yaşadığı ve bir o kadar da tarih eserinin ortaya çıktığı mevcut kaynaklar sayesinde bilinmektedir. Bunlardan yalnız Titus Livius'un "Ab urbe condita'sı" günümüze kadar ulaşmış ve seneler sonra devrin tarihçilerinin bakış açılarını, modern tarihçilere kavrama imkânını tanımıştır. O devirde, tarihe bilimsel bir yaklaşım söz konusu olmadığından, tarihçiler Cicero'yu örnek alarak daha çok bir edebiyatçı havasıyla eserlerini kaleme almışlardır. Ünlü devlet adamı ve düşünür Cicero, bir tarihçinin ilk hedefinin, akıcı ve sürükleyici bir anlatış tarzının olması gerektiğinin önemini belirtmiştir. Bu sebeple de, tarihi anlatma görevini, sadece kendisi gibi konuşma sanatına vakıf olan kişilerin üstlenmesi gerektiğini, her fırsatta vurgulamıştır. Maksat gerçekleri ortaya koymak değil, okuyucuyu eğlendirmek ve onu ahlaki olarak yetiştirmektir. Tarih ise, hayatı öğreten ve hayat dersi veren bir tür muallim hükmündeydi. Bundan dolayı Romalılar, tarihçinin en önemli vazifesini, bireylerin özel ve sosyal hayatlarında yol gösterebilecek davranış şekillerini sunmakta görürdü. Ancak, tarihin insanları devlete hizmet etmeye teşvik etmesi ve onların topluma entegre olabilmelerini sağlaması gerektiği algısı, yalnızca o devre has bir düşünce tarzı değildi.

Actium Savaşı sonrası, yazar ve tarihçilerin ifade özgürlükleri kısıtlanmıştı. O tarihten sonra, onlar kendi canlarını ve mallarını korumak için, kelimelerini dikkatli seçmek zorunda bırakılmışlardı. Horatius'un bir şiirinde, Assinius Pollio'ya, kendisinin çok ince bir zemin üzerinde yürüdüğünü söyleyerek ikazda bulunması, yazarların içinde bulunduğu bu güç durumu en iyi şekilde izah etmekte.¹⁶ On yedi kitabında, Caesar'ın yükselişinden Philippi Savaşına kadar geçen zamanı ele alan ihtiyar general de bunun farkındaydı. Onun için de Philippi Savaşından sonrasını, kitaplaştırmadan M. Ö. 39 yılında özel hayata çekilmeyi tercih etmişti. M. Ö. 40 yılında consul koltuğuna oturmuş olan Assinius Pollio birçok savaş ve entrikaya şahit olmuş ve artık Princeps'in şüpheli bakışları altında, sınırları aşma korkusuyla yeni eserler yazmak istememiştir.

¹⁵ Ovidius, Metamorphosen 15, 829ff. (=Ovidius, Metamorfozlar 15. Kitap; 829. ve sonraki Paragraflar).

¹⁶ Horatius Oden 2, 1, 1ff. (=Horatius, Oden 2. Kitap; 1. Bölüm; 1. ve sonraki Paragraflar).

Devrin tarihçileri için problem teşkil eden en önemli husus ise, iç savaşlardan sonraki dönemin, objektif bir açıdan değerlendirilememesidir. Yurttaşlarıyla girdiği rekabet neticesinde Augustus, güçlenerek iktidara gelmişti. Şiddete borçlu olduğu bu konumunu tam güvence altına alamadığından ve veliht sorununa daha çözüm getiremediğinden dolayı, resmi versiyonun dışına çıkılmasına müsaade edemezdi. Augustus, ayrıca kapsamlı otobiyografisinde olaylara kendi bakış açısını sergileyerek, bunun dışındaki değerlendirmelerin yayılmasına izin vermeyeceğini açıkça vurgulamıştı. Onu o dönemde eleştirenler, onu bir Kayser olarak algılamadıklarından, sadece özel hayatında ki kusurlarına ve arkasında bıraktığı kanlı geçmişine değiniyorlardı. Romalı tarihçilerin bir diğer sorunu ise, Kayserin imparatorluk içerisindeki bilgi akışını kontrol etmesinden kaynaklanıyordu. M. S. 163 ve 229 yılları arasında yaşayan Yunanlı tarihçi Cassius Dio, Cumhuriyet'in çöküşünden sonra bütün politik gelişmelerin ve senatonun aldığı kararların bir devlet sırrı olarak saklandığından ve bilgilerin, halka ulaşsa bile, artık inandırıcılığını yitirdiklerinden şikayet etmesi bunun açıkça bir göstergesidir.¹⁷

D.1 TITUS LIVIUS: AB URBE CONDITA

Augustus döneminin en önemli tarihçisi olan Titus Livius, eserinde Roma'nın büyüklüğüne ve imparatorluğun daimi oluşuna inanan patriotlara ve bunun yanı sıra ahlaki değerleri temsil eden erkek ve kadınlara yer vermiştir. Devlete hizmet etmiş Caesar'ın rakibi olan Gnaeus Pompeius'u yüceltmesi, onun İmparator tarafından şakacı bir dille uyarılmasına sebep olmuştur. Bu ikazın ardında bir tehdidin gizlendiği barizdir, çünkü Titus Labienus'un başına gelenler o senelerde daha zihinlerde tazeliğini korumaktaydı. Senato, Pompeius taraftarı olduğunu açıkça belirten ve Augustus'u eleştiren tarihçinin kitaplarının yakılmasına karar vererek onun intiharına sebep olmuştu. Livius, onun aksine hükümdara boyun eğer, onun geçmişindeki hataları hoş görür ve sınırlarının nerede olduğunu bilir. Bunun karşılığında da hanedanlık tarafından sevilir ve desteklenir. Böylece Augustus'u Roma'nın kurtarıcısı ve Roma tarihinin tamamlayıcısı olarak tanımlayan yazarlar ve sanatçılar kadrosuna bir de tarihçi eklenmiş olur.

Livius'un gerçekleri yazma ve anlatma gibi bir çabası yoktu. Onun için önemli olan Romalılar'ın cesaretlerinin, devletleri için yaptıkları fedakârlıkların, ırklarının yüceliğinin ve imparatorluğun ihtişamının altı çizilmesi idi. O, yurttaşlarının, kendi tabiriyle her krizden daha da

¹⁷ Cassius Dio 53, 19. (=Cassius Dio, Roma Tarihi 53. Kitap; 19. Bölüm).

güçlenerek çıkan Roma devletinin yükselişiyle ve erdemleriyle gurur duymasını istemişti.¹⁸ Bu sebeple de inandırıcı hikâyeler yazma yeteneğine sahip olan Livius, okuyucularına örnek teşkil edebilecek şahsiyetler sunar. Bunlardan birisi de, sürgündeki Kral ailesini geri getirme girişiminde bulunan oğullarının idamlarına onay veren Brütüs'dur. Romalılar ve en başta Cicero, devletin çıkarlarının herşeyden üstün tutulmasını ve can ve mal pahasına bile olsa onların korunmasını en kutsal vatandaşlık vazifesi olarak görmekteydi (*salus publica lex suprema esto*). Livius'un eserinde, Cumhuriyette de var olan bu düşüncenin tekrar altının çizilmesi Kayserin hoşuna gider. Tarihçi bu şekilde Augustus'a karşı gelmenin, atalardan kalan değerlere karşı gelmek olduğunu ve isyancıların aslında birer hain olarak değerlendirilmesi gerektiğinin mesajını vermişti.¹⁹

SONUÇ

Augustus, başarıları ve ömrü boyunca tüm yayın araçlarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanması sayesinde, ölümünden sonra bile saygıyla anılan ve haleflerine örnek gösterilen bir Princeps olma hedefine ulaşmıştır. Yandaş şairler ve tarihçiler, onu eserlerinde Roma'nın kurtarıcısı ve barışın sağlayıcısı olarak tanımlarlar. Onun, halkın dertlerine deva olacağını, onlara refah, fazilet ve adalet getireceğini, onları bir zamanlar Satürn'ün Latium'a yaşattığı "Altın Çağ'a" geri döndüreceğini beyan ederler. İmparatorun propagandasını yaparak en sadık ve değerli yazarlarından olmayı başaranlar ise Titus Livius, Vergilius ve Horatius'dur.

Mitolojide, tarım ve hasat tanrısı olarak bilinen Satürn, adil ve yumuşak bir hükümdardır. Oğlu kendisini tahttan indirdikten sonra İtalya'ya yerleşir. Orada, insular onun iktidarı altında barış ve huzur dolu bir yaşam sürerler, ta ki kendi hatalarından dolayı, bu güzellikler tanrılar tarafından ellerinden alınana kadar. "Altın Çağ'ın" temel erdemleri ve genç Caesar'ın geri getireceğine inanılan özellikler, edep, sadakat, çalışkanlık ve tevazudur. Aeneas ve Romulus bu değerlerin temsilcileri olarak bilindiklerinden, yandaş yazarlar Augustus'u her fırsatta onlarla irtibatlandırmıştır. Bu şekilde onun bu özelliklere sahip olduğuna ve yeni bir çağ başlatarak Roma'yı dünyanın efendisi haline getireceğine vurgu yapmışlardır. Aile, Kültür ve Din alanlarına getirdiği yeniliklerle, Princeps'de oluşturulmak istenen bu imaja katkıda bulunmuş ve kendisinin, ikinci bir Satürn olduğu algısını oluşturmaya çalışmıştır.

¹⁸ Livius, *Ab urbe condita*, Açılış 4. Bölüm.

¹⁹ Dahlheim: Augustus, s. 276-286.

Sonuç olarak şu anlaşılıyor ki: Kayser, o dönemin insanların şiire olan merakına sadece hanedanlığına ve hükümetine hizmet ettiği müddetçe ortak oluyor, onu provoke etmediği müddetçe de tolere ediyordu. İnsanı ölümsüz kılanın, asıl şairler ve tarihçilerin yazdıkları olduğunu bildiğinden, onları teşvik ediyor, bunun karşılığında kendi isteklerine kulak vermelerini bekliyor ve onlara sanatlarını icra edebilmeleri için belli bir alan tanıyordu. Fakat, kendine zarar verecek eserleri ve yazarları, hiç vakit kaybetmeden de susturmaktan çekinmiyordu. Çünkü edebiyatçılar ve tarihçiler süratle genişleyen bir okuyucu kitlesine sahipti ve yazıları gün geçtikçe daha çok ilgi görmekteydi. Bu sebepten de, eserleri herkesin ulaşabileceği şekilde kütüphanelere yerleştirilmekteydi. İlk çoğaltılarak satışa sunulan kitap, Vergilius'un "Aeneis'ı" olmuştur. Tiyatrolarda Vergilius'un "Eklogen" oynanıyor ve onun gibi birçok eser büyük veya küçük çapta okunmaları sayesinde dönemin şairlerine nam ve şöhret kazandırıyor. Popüleriteleri sanatçı ve tarihçilere maddi ve manevi bir sürü imkân sağlamıştı sağlamasına ama, onları aynı zamanda Princeps tarafından daha iyi kontrol edilebilir hale de getirmişti. Çünkü edebiyatçı ve tarihçilere, kendilerini ifade etme imkânı sadece Augustus'un belirlediği sınırlara riayet ettikleri müddetçe veriliyordu. Farklı bakış açılara sahip olsalar da, dönemin bütün yazarlarının ortak noktası, hepsinin birer patriot olmaları ve dünyayı yalnız Romalılar'ın kurduğu bir düzenin yaşanabilir hale getirebileceğine olan inançlarıydı.

KAYNAKLAR

BİRİNCİL KAYNAKLAR

- Cassius Dio: Römische Geschichte (Roma Tarihi), IV. Cilt, Kitaplar 51-60, Almanca çeviri Otto Weh, Latince ve Almanca Metin, Zürih; Münih 1986.
- Horatius: Sämtliche Werke (Eserleri), Almanca çeviri Hans Färber, Latince ve Almanca Metin, Münih 1970.
- Livius, Titus: Ab urbe condita, Almanca çeviri Josef Erb, Latince ve Almanca Metin, Bamberg 1995.
- Ovidius Naso, Publius: Metamorphosen (Metamorfozlar), Almanca çeviri Erisch Rösch, Latince ve Almanca Metin, Münih 1977.
- Propertius: Gedichte (Şiirleri), Almanca çeviri Rudolf Helm, Latince ve Almanca Metin, Berlin 1965.
- Vergilius Maro, Publius: Aeneis, Almanca çeviri Emil Staigner; Latince ve Almanca Metin, Zürih; Münih 1981.
- Vergilius Maro, Publius: Georgica, Almanca çeviri Heinrich Naumann, Latince ve Almanca Metin, Münih 1970.

İKİNCİL KAYNAKLAR

- Bleicken, Jochen: Augustus, Eine Biographie, Berlin 1998.
- Carter, John: Die Schlacht bei Actium, Aufstieg und Triumph des Kaisers Augustus, Almanca çeviri Fred ve Jessica Schmitz, Wiesbaden 1972.
- Dahlheim, Werner: Augustus, Anführer, Herrscher, Heiland, Münih 2010.
- Dahlheim, Werner: Die Vision vom ewigen Frieden, Augustus und die Begründung monarchischer Herrschaft, Bu Makale 'Humboldt Gynasium Berlin Tegel' adlı dergide yayınlanmıştır (2006).
- Gall, Dorothee: Die Literatur in der Zeit des Augustus, Darmstadt 2006.
- Holzberg, Niklas: Vergil, Der Dichter und sein Werk, Münih 2006.
- Kienast, Dietmar: Augustus, Prinzeps und Monarch, Darmstadt 1999.
- Syme, Ronald: Die Römische Revolution, Machtkämpfe im antiken Rom, Almanca çeviri Friedrich Wilhelm Eschweiler ve Hans Georg Degen, Stuttgart 2003.

